Briefing

Az Európai Parlament épületei

Európai Parlament

Az Eastman épület: a brüsszeli kulturális örökség egyik ékköve, mely az Európai Történelem Házának ad otthont

ÖSSZEGZÉS

A Léopold park szívében és az európai intézmények közelében található Eastman épület ad otthont az Európai Történelem Házának, amely 2016 második felében nyitja meg kapuit a közönség előtt. Azáltal, hogy e célra kiválasztották és helyreállították ezt az egykori fogászati klinikát, hangsúlyt kaphatott e jelentős, a brüsszeli és európai kulturális örökség részét képező épületnek a történelme. A fogászati klinika, melyet George Eastman, a Kodak cég alapítója hozott létre, 1935-ben épült a Léopold parkban, amely a XIX. század óta ad otthont tudományos és a szabadidős tevékenységeknek. Az épület magánklinikaként, oktatási intézményként, majd idősek otthonaként működött, mielőtt a Parlament 1985-ben bérbe vette, hogy adminisztratív szervezeti egységeit, egy nyomdát és egy bölcsődét helyezzen el benne. Az évek során egyéb európai szervezetek, így az európai ombudsman és a Számvevőszék irodája is átmenetileg itt kapott helyet. Az Európai Parlament úgy határozott, hogy ambiciózus felújítási és bővítési munkálatokat követően ebben az épületben helyezi el az Európai Történelem Házát. Ez utóbbinak az a küldetése, hogy kifejezetten modern múzeumtechnika alkalmazásával bemutassa Európa történelmének utolsó két évszázadát. Így az Eastman épület immár más formában, de továbbra is betölti eredeti pedagógiai hivatását, és ismét nyitva áll a közönség előtt.

Forrás: Atelier d'architecture Chaix & Morel et Associés, Paris JSWD, Köln Image: © E.Young / AACMA - JSWD.

A kiadvány tartalma:

- George Eastman, a filantróp
- A Léopold park és a fogászati klinika
- Az Eastman klinika, a tudomány és szolidaritás otthona
- A klinika és az Európai Parlament
- Az átalakulás szakaszai
- Az Európai Történelem Háza projekt
- Fő hivatkozások

EPRS | Parlamenti Kutatási Szolgáltatások Főigazgatósága

Szerzők: Philippe Perchoc és Étienne Deschamps

Képviselői Kutatószolgálat és Európai Történelem Háza

2016. február

PE 577.957

HU

(or. FR)

George Eastman, a filantróp

George Eastman 1854-ben született, Waterville-ben (New York állam, Egyesült Államok). Fiatalon árvaságra jutva 14 évesen már munkába áll, először a biztosítási, majd a banki ágazatban. Ám csak tíz évvel később találja meg valódi hivatását, amikor felfedezi magának a fényképészetet. Éjt nappallá téve dolgozik édesanyja konyhájában, hogy egyszerűsítse a fényképészet technikáját, kifejlesztve az úgynevezett szárazlapos eljárást, amelyet 1880-ban szabadalmaztat. Négy évvel később forradalmasítja a fényképészet gyakorlatát és a celluloidszalag feltalálásával megnyitja az utat a filmgyártás előtt. 1888-ban megalapítja a Kodak vállalatot, amelynek vagyonát köszönheti.

George Eastman nagylelkűségével is kiemelkedett. Vagyonának jelentős részét jótékonyságra fordítja, vállalata részvényeinek harmadát alkalmazottainak adja, bevezetve a munkavállalói részvénytulajdont. Megrendülten tapasztalja a hátrányos anyagi helyzetű gyermekek számára biztosított száj- és fogápolási szolgáltatások általános hiányát, ezért finanszírozást biztosít az első fogászati intézmény számára, melyet Rochesterben, abban a városban hoznak létre, ahol a Kodak első gyára épült. Ez az intézmény lehetővé teszi, hogy a lakosság ingyenes fogászati kezelésben részesüljön, és Georges Eastman további hasonló intézményeket hoz létre Londonban, Rómában, Párizsban, Stockholmban és Brüsszelben. 1931-ben Eastman egymillió dolláros adománnyal támogatja Brüsszel város állami segítségnyújtási bizottságát, hogy az létrehozhasson egy modern fogászati intézményt, azzal a céllal, hogy a városi agglomerációban élő szegény gyermekek ingyenes kezelésben részesülhessenek. Ebből a célból kiválasztanak egy 2000 négyzetméteres területet a Léopold park szélén, ahol 1934-ben leteszik az épület alapkövét.

A Léopold park és a fogászati klinika

A Léopold park, a tudományok otthona

A régi Maelbeck-völgy maradványaként a Léopold park a XIX. század közepén még angolos stílusú tájkert, szabadidős tevékenységek és társasági események színhelye. A látogatókat nevezetesen a királyi zoológiai, kertészeti és szépészeti társaság által kínált terek és látványosságok vonzották. A XX. század fordulóján Ernest Solvay belga gyáros azzal a javaslattal áll elő, hogy építsék fel a parkban a tudományok városát, azaz egyfajta tudományos parkot. A belga gyárost szenvedélyesen érdeklik a tudományok és rendszeresen találkozókat szervez korának legnagyobb tudósai, így Marie Curie, Henri Poincaré, Albert Einstein vagy Paul Langevin részvételével. Brüsszel városa és a magánszektorból érkező mecénások támogatásával öt intézet – a pszichológiai, a higiéniai, az anatómiai, a szociológiai intézet, valamint egy kereskedelmi iskola – települ a parkba. Az 1920-as évek során ezek az intézmények egymás után a Brüsszeli Szabadegyetem kampuszára költöznek. George Eastman fogászati intézete 1935-ben nyílik meg, a megnyitón jelen van III. Lipót király és Asztrid királyné (aki egy hónappal később balesetben elhunyt). Az Émile Jacqmain Gimnázium 1955-ben az egykori Pszichológiai intézet épületében talál otthont.

Michel Polak (1885-1948)

Michel Polak Mexikóban született svájci építész, aki zürichi és párizsi tanulmányai befejezését követően elsősorban Belgiumban tevékenykedett. Brüsszel városa számos jelentős épületét köszönheti neki, melyek leggyakrabban art deco stílusban épültek, pl. nagyszállók vagy polgári villák, így például az Empain-villa. Jelenleg ezen épületek közül kettőt európai intézmények foglalnak el, a Résidence Palace-t az Európai Tanács, az Eastman Intézetet pedig az Európai Történelem Háza.

A fogászati klinika létrehozása

Az Eastman Intézet felépítésével, amely a rochesteri klinika terveit követi, kifejezetten Michel Polakot bízták meg, aki a munkálatok elvégzését és a belső kialakítást jó hírnévvel rendelkező helyi vállalkozásokra bízza. A fehér kövekkel borított épület homlokzatát egy 15 x 31,4 méteres központi blokk alkotja, két, egyenként 11,4 x 35,4 méteres szárny ölelésében. Kék színű kőlépcső vezet a bejárati csarnokhoz, amely fölött körben féldomborművek láthatók, és amelyből egy monumentális kapu nyílik, melyet kovácsolt vasból készült dekoratív tábla keretez. A belső asztalosmunkák kongói nemes fából, az 1930-as évek stílusában készültek. Az oldalsó szárnyakban egy előadóterem, egy kis fogszabályozási múzeum, egy könyvtár, egy ruhatár és mosdók találhatók. Az emeleten egy röntgenhelyiség, műtők, aneszteziológiai ellátó helyiség, foghúzásra szolgáló helyiségek, hálótermek lányok és fiúk számára, valamint laboratóriumok helyezkednek el. A központi épület első emeletén három sorban 26 modern fogászati kezelőegység foglal el egy tágas termet, ahol a fényt fémkerettel ellátott nagyméretű ablakok biztosítják.

1. ábra – Az Eastman Intézet építése, 1934.

© University of Rochester Medical Center, Eastman Institute for Oral Health

Az Eastman klinika, a tudomány és szolidaritás otthona

A klinika a higiénére hangsúlyt helyező megközelítés eredményeként a kor legmodernebb orvosi felszerelésével van ellátva, emellett a többi klinikától megkülönbözteti a fiatal látogatókra irányuló figyelem. Polak, aki meg van róla győződve, hogy egy klinikának olyan vonzónak kell lennie, amilyen csak lehet, és a tervezőnek lehetőleg el kell terelnie a gyermekek figyelmét az intézmény kórházi jellegéről, mindent megtesz, hogy a fehér színt a falakon és a padlókon is változatos színekkel váltsa ki. A várószobát egyébként Camille Barthélémy belga festő falfestményei díszítik, amelyek szalagszerű sávban La Fontaine leghíresebb meséinek egyes jeleneteit ábrázolják. A szoba közepét egy nagyméretű bronz madárkalitka foglalja el, amelyben egzotikus madarak vonják el a gyermekek figyelmét a fogorvossal való találkozásról. Míg működött, az Eastman Intézet mintegy napi 150 gyermeket látott el, emellett helyet biztosított fogorvoshallgatók oktatásához is, valamint több mint 150 ülőhellyel rendelkező konferenciaterme révén tudományos találkozók megtartását is lehetővé tette.

A klinika és az Európai Parlament

1955 óta az épületben egy idősek otthona is működik Eastman Rezidencia néven. Azonban több mint 50 éves működést követően a brüsszeli szociális közellátó központ (CPAS) úgy határoz, hogy megszünteti a fogászati tevékenységet és az idősek otthonát, hogy az épületet saját ingatlanvagyona részévé tegye. Mivel az Európai Parlament 1970 óta az Empereur körúton található épület gyakorlati szempontból kevéssé megfelelő helyiségeit foglalta el, előrelátva képviselőcsoportjai és bizottságai brüsszeli tevékenységeinek bővülését úgy határoz, hogy építtet egy épületet a Belliard utcában, melyet a belga kormány bérbe ad a Parlamentnek. Az Eastman épület pedig a Belliard utca közvetlen közelében helyezkedik el[1]. A CPAS 1985-ben adja bérbe az épületet az Európai Parlamentnek, a bérleti szerződést több alkalommal meghosszabbítják, mielőtt az EP 2008-ban véglegesen megszerzi az épületet egy 99 évre szóló hosszú távú bérleti szerződés révén.

2. ábra – Az Eastman Intézet váróterme és az ott található nagyméretű madárkalitka, 1935.

Forrás: A modern építészet archívuma, Brüsszel

Az 1985. év fontos dátum az intézmény történetében, mivel a Parlament ekkor határoz állásfoglalás útján brüsszeli munkahelyszínének bővítéséről és egy legalább 600 fő befogadására alkalmas ülésterem felépítéséről[2]. Mivel a Parlament kérése ellenére a tagállamok nem állapodtak meg az intézmények egységes székhelyéről, a Parlament úgy döntött, hogy élve a Szerződések által számára biztosított csekély mozgástérrel, átszervezi munkáját. Mivel a készülő Egységes Európai Okmány megerősíti majd a Parlament szerepét, a Parlament 1983-ban másodjára tart plenáris ülést Brüsszelben, a Ravenstein utcában található Kongresszusi Palotában. Ezt az ülést technikai nehézségek hátráltatják, és a szervezők felismerik, hogy a Parlamentnek olyan saját infrastruktúrával kell rendelkeznie[3], amely jobban megfelel munkája jellegének és a jövőbeli bővítéseknek (Spanyolország és Portugália 1986-ban).

1986-ban az Európai Parlament állományának csupán 11%-a dolgozik Brüsszelben, és az 1983-as adatok szerint 413 fő foglalja el a Belliard utcai, 80 pedig a Remorqueur utcai irodát. A Parlament tisztségviselői számára azonban túl szűk ez a hely, és az új infrastruktúrák kiépülésére várva ésszerűnek tűnik az Eastman épület kibérlése. Az Eastman Intézetben 1985 óta számos konferenciát tartottak, emellett működött egy kávézó is, egy nyomda és számos ülésterem, mielőtt a helyiségeket 1993-ban egy mintegy 220 férőhelyes bölcsődévé alakították az alkalmazottak gyermekei számára. Ezt követően az épület különböző európai egyesületeknek – pl. Európai Nők, Pegazus Alapítvány, Európai Közösségek Kórusa – adott otthont. Az évek során az európai ombudsman és a Számvevőszék egyes szolgálatai is itt kaptak helyet.

1976-ban részlegesen műemlékké nyilvánították a számos épületnek, köztük a Pasteur Intézetnek és a Solvay könyvtárnak is otthont adó Léopold parkot. Az Eastman épületnek azonban csupán a Léopold park felé néző homlokzata műemlék, az épület maga nem az. Ez a helyzet megkönnyítette az épület felújítását és kulturális célokra való felhasználását a Léopold park dinamizálásának tágabb perspektívájában. 2009. június 17-én a Parlament Elnöksége jóváhagyta, hogy az Eastman épület adjon otthont az Európai Történelem Házának.

Az átalakulás szakaszai

Az Európai Parlament 2009 júliusától három szakaszban lezajló nemzetközi pályázatot indít. A pályázat folyamán különleges figyelmet fordítanak az olyan elemekre, mint a projekt muzeográfiai koncepciója, a csökkent mozgásképességű személyek számára biztosított akadálymentesítés, a szükségletek elemzése és az üzemeltetési költségek értékelése, valamint a környezeti hatás és az épület energiateljesítménye. A pályázat utolsó fázisa 2011 elején zárult le a nyertesek, azaz a Chaix & Morel et Associés építészeti stúdió (Franciaország), a JSWD Architekten (Németország) és a TPF Engineering (Belgium) csoport kiválasztásával. A projekt előirányozza az épület modern kibővítését, valamint az eredeti homlokzatok és néhány helyiség helyreállítását az épület történeti esztétikumának megőrzése érdekében. A program egészének elhelyezése érdekében meg kell duplázni a meglévő épület területét: a projekt kiterjed a hátsó udvarra és az épület körötti területre is. A háromemeletes ráépítés ugyanakkor tiszteletben tartja és megerősíti az eredeti épület kompozíciós elvét, amely a középső tömb kiemelt jellegén és tengelyirányú szimmetriáján alapul. A régi tetőzeten a hozzáépítés szitanyomott üvegborítása sejteni engedi annak tartalmát: az áttetsző dobozban mintha homályos prizmák lebegnének.

3. ábra – Az Európai Történelem Háza projekt. Oldalnézet

Forrás: Atelier d'architecture Chaix & Morel et Associés, Paris JSWD, Köln Image: © E. Young / AACMA - JSWD

2012-ben az épület bővítési és helyreállítási munkálatainak költségét 31 millió euróra, a kiállítással kapcsolatos kiadásokat – melyek közt jelentős összeg szerepel a többnyelvűség céljaira – pedig 21,4 millió euróra becsülték. Az építészeti pályázat során a projekt komoly vitát keltett célszerűsége és a brüsszeli építészeti környezethez való illeszkedése kapcsán. Az utóbbi években a nagyobb múzeumok építése alkalmával mindig sor került ilyen jellegű vitára, ami helyénvalónak is tűnik. A Parlament azzal járult hozzá ehhez az eszmecseréhez, hogy 2012-ben kiállítást szervezett, ahol bemutatta a pályázaton szereplő projekteket és

a nyertes projektet. A Parlament emellett számos találkozót tartott a helyi lakosok egyesületeivel.

Az Európai Történelem Háza projekt

Az Európa Múzeum létrehozásának ötlete nem mai keletű. Az Európai Bizottság már az 1990-es években felvetette, hogy a különböző jelentős európai múzeumokban „európai termeket" lehetne nyitni[4]. 1997-ben pedig Brüsszelben magánprojekt indult egy Európa Múzeum létrehozása céljából, melynek keretében két kiállítást szerveztek a múzeum előzetes bemutatására, valamint egy vándorkiállítást.

Egyébként számos európai országban felmerült egy nagy nemzeti múzeum létrehozásának ötlete. A bonni *Haus der Geschichte* létrehozása Németországban nagy sikert aratott. Ezzel szemben a holland parlament által 2006-ban indított, a *Nationaal Historisch Museum* létrehozását célzó projektet 2010-ben leállították, éppen úgy, ahogy a Nicolas Sarkozy elnök által szorgalmazott Franciaország Történelmének Háza elnevezésű projektet, mely létrehozásának költségei (80 millió euró) és egy nemzeti narratíva megírása kapcsán felmerült kritikák miatt futott zátonyra. Az Egyesült Államokban ugyanakkor a hidegháború vége óta Washingtonban egyre szaporodnak az olyan múzeumok, amelyektől távol áll egy nagy nemzeti narratíva megteremtésének gondolata (*United States Holocaust Memorial Museum, National Museum of the American Indian*).

Ebben az összefüggésben az Európai Történelem Háza projektjének hivatalosan 2007 februárjában, Hans-Gert Pöttering által – az Európai Parlament elnökének való megválasztása alkalmából tartott beiktatási beszédében – való elindítása ambiciózusnak tűnik. 2007 decemberében Európa különböző részeiből érkező történészek és múzeumi szakértők részvételével kilenctagú szakértői bizottságot állítanak fel[5]. Ez a bizottság 2008 szeptemberében javaslatot tesz az Európai Történelem Háza koncepciójára[6]. Ekkor dől el, hogy az Európai Történelem Házának legfőbb célja, hogy lehetővé tegye a legkülönbözőbb származású és hátterű látogatók számára a kontinens közelmúltbeli történelmének jobb megértését oly módon, hogy azt az eszméket és az értékeket olykor hosszú és nehéz folyamatok révén alakító, előző századok kontextusába helyezi. Emellett a múzeum célja az is, hogy eszközöket biztosítson az állampolgárok számára ahhoz,

4. ábra – Az Európai Történelem Háza projektje – belső nézet

Forrás: Atelier d'architecture Chaix & Morel et Associés, Paris JSWD, Köln Image: © E.Young / AACMA - JSWD

hogy kritikusan mérlegelhessék az európai integráció történetét, annak rugóit, a benne rejlő lehetőséget és a felmerülő kihívásokat[7]. Ily módon az Európai Történelem Házát az informális tanulás helyszíneként képzelték el, olyan környezetként, ahol a látogatók a múzeumban szerzett tapasztalatok révén ismeretekre tehetnek szert. Az Európai Történelem Házát úgy alakították ki, hogy az kedvezzen az intenzív tanulásnak, célja, hogy a látogatók kedvet kapjanak a sajátjukként bemutatott történelem megismeréséhez, és felébredjen bennük a kíváncsiság Európa jelenlegi pályája iránt. Az Európai Történelem Házának tehát az a hivatása, hogy az európai integráció történetét a XX. és XXI. századi európai történelem szélesebb összefüggésébe helyezve kiegészítse a 2011-ben megnyitott *Parlamentáriumot*, amely az európai integráció történetét és az Európai Parlament működését állítja középpontba. Az európai negyedbe látogatók ellátogathatnak mindkét létesítménybe, továbbá megtekinthetnek egyéb érdeklődésre számot tartó helyeket, így a plenáris üléstermet, az Esplanade-ot, valamint a protokollbejáratot, és így átfogó képet kaphatnak az Európai Parlament működéséről, az európai történelem összefüggésébe ágyazva.

Az Európai Történelem Házának legfontosabb eleme egy állandó kiállítás lesz, amely napjainkig követi azt a folyamatot, amely a XIX. századból és az első és második világháború kataklizmáitól elvezet a hidegháború kialakulásához, a vasfüggöny és a berlini fal lebontásához, továbbá az európai integráció elmélyítéséhez, rövid visszatekintésekkel a kontinens eredetére, a középkorra és a modern korra.

A múzeum különböző emeletei időrendi és tematikus logika szerint vannak berendezve. A központi kiállítás teljes útvonalán esettanulmányok segítségével, különböző szemszögekből járhatók körül az egyes témák, arra késztetve a látogatót, hogy kérdéseket tegyen fel. Az utolsó emelet, melynek mennyezete az „égre nyílik”, az Európa jövőjében rejlő végtelen lehetőségeket hivatott szimbolizálni. Emellett olyan teret kínál, ahol a látogatók kipihenhetik magukat és feldolgozhatják frissen szerzett élményeiket. Ennek érdekében az Európai Történelem Háza a kortárs múzeumok módszertani fegyvertárából merít, hogy olyan élményeket keltsen, amelyek minden érzékhez szólnak, tárgyak, vizuális és audiovizuális elemek, valamint az Európai Unió huszonnégy hivatalos nyelvén rendelkezésre álló, magyarázó szövegek révén.

Az állandó kiállításon kívül egyéb tevékenységek, így ideiglenes és vándorkiállítások, valamint rendezvények és kiadványok széles kínálata várja a látogatókat. Egyébiránt az Európai Történelem Házának az a célja, hogy a kiállítások és az idegenvezetés mellett olyan pedagógiai programot kínáljon, amely az európai történelemre és az európai történelem által a mai világra hagyományozott örökséggel kapcsolatos tudásukra irányuló kérdések feltevésére ösztönzi a látogatókat.

Az Európai Történelem Házának 2016. novemberi megnyitása új élménydimenziót hoz majd az Európai Parlamentbe látogatók számára, és a várakozások szerint évi további 350 ezer látogatót vonz majd. Elmondhatjuk tehát, hogy az Eastman épület hosszú története során a technikai megoldások terén megőrizte újító jellegét, valamint a tudomány előmozdítására irányuló elhivatottságát és a közönség felé való nyitottságát. Ebben az értelemben nem túlzás azt állítani, hogy az Európai Történelem Házának létrehozása hozzájárul ahhoz, hogy a Léopold park ismét eredeti céljait szolgálja.

Fő referenciák

Az Európai Történelem Házának felépítése Az Európai Parlament projektje, Luxembourg, Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2013., 49. o.

S. Clark et J. Priestley, *Europe's Parliament, People, Places, Politics (Európa Parlamentje, népei, helyei, politikái)*, London, John Harper Publishing, 2012.

T. Demey, *Bruxelles, chronique d'une capitale en chantier (Brüsszel, egy épülő város krónikája)*, 2. kötet: *De l'Expo 58 au siège de la CEE (Az 1958-as világkiállítástól az EGK székhelyéig)*, Brüsszel, Paul Legrain, 1992.

C. Mazé, *La fabrique de l'identité européenne, dans les coulisses des musées de l'Europe (Az európai identitás szövete, Európa múzeumainak kulisszái mögött)*, Párizs, Belin, 2014.

Megjegyzések

[1] Számvevőszék, a Számvevőszék különjelentése az Európai Közösségek intézményeinek ingatlanpolitikájával kapcsolatban, HL C221/1., 1979. szeptember 3.

[2] Európai Parlament, állásfoglalás „az ülések Brüsszelben való megtartásához szükséges infrastruktúrákról”, 1985. október 24., B2-1120/85. számú dokumentum.

[3] Az ülésteremben ugyanis nem volt lehetőség az elektronikus szavazásra és a szavazatok név szerint való megszámlálására. Európa Ügynökség, 1983. április 28.

[4] Véronique Charléty, „L'invention du Musée de l'Europe, contribution à l'analyse des politiques symboliques européennes”(Az Európa Múzeum ötletének megszületése, hozzájárulás az európai szimbolikus politikák elemzéséhez), *Regards sociologiques*, 27-28, 2004.

[5] Camille Mazé, *La fabrique de l'identité européenne, dans les coulisses des musées de l'Europe (Az európai identitás szövete, Európa múzeumainak kulisszái mögött)* , Paris, Belin, 2014.

[6] Szakértői bizottság, *Lignes directrices pour une Maison de l’histoire européenne (Iránymutatások az Európai Történelem Házához)*, Európai Parlament, 2008. október

[7] Taja Vovk van Gaal és Christine Dupont, “The House of European History”, *Entering the minefields: the creation of new history museums (Az Európai Történelem Háza, Ingoványos terület: az új történelmi múzeumok létrehozása)*, conference proceedings from EuNAMus, 2012.

Felelősségkizáró nyilatkozat és szerzői jogok

E dokumentum tartalmáért csak a szerző tartozik felelősséggel, és az abban megfogalmazott vélemények nem feltétlenül tükrözik az Európai Parlament hivatalos álláspontját. A dokumentum az EP képviselői és alkalmazottai számára készült, parlamenti munkájuk végzését elősegítendő. A dokumentum nem üzleti célú sokszorosítása és fordítása megengedett a forrás megadása és az Európai Parlament előzetes értesítése, illetve a dokumentum egy példányának az Európai Parlament számára való megküldése esetén.

© Európai Unió, 2016.

eprs@ep.europa.eu
http://www.eprs.ep.parl.union.eu (intranet)
http://www.europarl.europa.eu/thinktank (internet)
http://epthinktank.eu (blog)